

FEJÉRMEGYEI NAPLO

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesöljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor; hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adóznak vissza.	Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvasó szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlatter soronkint 50 kr. Tűborszori hirdetéseknek engedmény
--	--	---	---	--

Az új iskolai év.

(m.) Megnyitlak ismét a tudomány hajlékai. A tanuló ifjuság bizonyos lemondással, az öröm és a bú változó érzelmeivel lép a muzsák hajlékába. Hátuk mögött a gondtalan örömteli szünnapok kellemes remiszcenciái, előttük a remény és a végzendő munka aggodalmas napjai.

A »Veni Sancte« felhangzik az utolsó kis falusi iskola földes szobájától, az egyetem tágas csarnokáig. De mily óriási különbség van az érzelmei skálájában, melyek az ifjuság szívét áhitatra, istenfélelemre hangolják. Ott valóságos ünnep, a szívnek ünnepe, mely az Istentől várja a segédelmet, tehát az Istennel kezdő munkáját és egész éven át ezen tudatban munkálkodva, ezen tudatban talál megnyugvást. Emitt csak wachtparádé, melyet a hagyományos szokás szerint meg kell tartani, melynek az ifjuság nevelésére és kiképzésére semmi befolyása nincs és a tudománytól ép oly messze áll, mint az ég a földtől.

Pedig minden bölcsesség kezdete az Isten félelme, mondja az Irás.

A hol a tanítás és módszer nem áll összhangban a mindenség Teremtőjének alapelveivel, a hol a tudományos kiképzés nem halad párhuzamosan a szív nemesítésével és a lélek erkölcsi tökélyesítésével, ott oly eredményt elérni, mely a társadalom műveltségére visszahatással legyen, az emberiséget közelebb vigye végcéljához és orvoslásul szolgáljon az elkorcsosodott nemzedék szellemi és anyagi pusztulásának — nem lehet.

A francia közoktatási rendszer alapelvei arra vannak irányozva, hogy az ifjuságban az egészséget és élet-erőt ápolják és a vagyonszerzés praktikusi ismereteit elsajátítsák. Ezért háttérbe szorult minden vallás-erkölcsi szempont, ezért szüntetik be a hittan kötelező tanítását, és még a nyomait is iparkodnak eltüntetni mindannak, a mi a tanuló ifjuságot Istenre és a vallásra emlékeztetné. Hogy azután az így nevelt ifjuság minő társadalmat alkot, azt mutatja a grisettek negyede, a Panama, a háromszoros

forradalom, a kommün rémtettei, Carnot legyilkolása stb.

Fájdalom, de kénytelenek vagyunk konstatálni, hogy a mi közoktatási rendszerünk is ugyanazon csapáson halad, mióta a liberális rendszer vette át az állam kormányzását. Nem csak az élet és a liberális iskolák gyümölcsei bizonyítják ezt, hanem nem kisebb államférfiu hirdette nyiltan, mint Trefort kultuszminiszter, a ki egyik beszédjében szintén az egészséget és vagyonosodást mondván az állami boldogság talpkövének, azért az ifjuság nevelését is ezen elvek szerint óhajtotta irányítani. Pedig éppen Trefort, a ki annyit tanulmányozta az angol nevelés előnyeit, tapasztalhatta volna azt is, hogy Angliában hábár nagy súlyt helyeznek is a parlament és kormány arra, hogy az iskolák az élet praktikus kivánalmainak megfeleljenek, mégis a vallás szelleméből folyó közmorál és bizonyos vallási kötelezettségek ápolása adják meg a közoktatási rendszer helyes menetét és a társadalmi karakter becstületes értelmezését. Igen is az iskoláknak az Isten veteményes kertjeinek kell lenniök, a tanítóknak pedig azon gondos kertészeknek, a kik a csemetéknek nemcsak buja talajt készítenek, hogy mielőbb termő fává váljanak, hanem vadhajtásaitak lenyesik és a termőgalylyal egyszerűs mind a nemes fajt az erkölcsi jóra való fogékonyságot is beoltják. Ezt pedig a vallásos érzelmei ápolása és a hitgazságok tanítása nélkül elérni nem lehet.

A mit tehát vallás-erkölcsi nevelésnek nevezünk, annak nem néhány stereotyp frázisban, néhány szokásos külső parádében kell nyilvánulnia, hanem azon céltudatos tanításban, mely végelemzésben mindent Istenre vezet vissza, mely nem támaszt kételety, meghasonlást a mindenre fogékony ifju szívében, mely nem a hipotézisek, az ész és természettani csupasz elméletek körül forog, hanem az isteni csalhatatlan tekintélyre támaszkodva, a szép, jó és nemes ismeretei mellett az életbölcsesség principiumaival is megismerteti a tanuló ifjuságot.

Az egészség és vagyonosodás elvével lehet spártai nevelésben részesíteni az ifjakat, de államfenntartó elemet nevelni, mely szereti hazáját, lelkesedik nagyjaiért és képes önfeleglő, hősiesség tetteire, csak vallás-erkölcsi alapon lehet!

Lapunk stük keretében nem akarunk kiterjeszkedni azon hiányokra és hibás intézkedésekre, melyeket tanügyi kormányunk az utóbbi 25 év alatt, úgy a népiskolai oktatás, mint a közép és felső iskolák vezetésében elkövetett és elmulasztott. Tény az, hogy ami jó még fennmaradt, azt csakis a hitfelekezeti vezetés alatt álló iskolák tartották fenn. De midőn a mai agresszív politikai irányt szemléljük, alapos aggodalmunk támad, nem fogják-e a fennmaradt jót is önző pártpolitikai célok szolgálatába kényszeríteni?

Az 1868-iki népiskolai törvények, valamint a nyolcvanas évek középiskolai reformjai minden tekintetben arra alkotvák, hogy a kormány, a mint szükségét érzi és tehetsége engedi, a még fennmaradt közoktatási szabadságot is kivegye a kath. egyház kezéből és az iskolákban a liberális eszméknek melegágyat készítsen. Pedig ha a társadalom békéjében és az ország boldogsága érdekében akarna működni, lelkiismerete is azt sugallaná, hogy csak is az iskolák révén, karöltve az egyházzal, a vallás-erkölcs ápolása által mentheti meg a hazát a terjedő szocializmus rémétől. Azonban ehhez szükséges volna, hogy az általános tankötelezettség mellett az általános tandíj-szabadságot is tegye lehetővé legalább a kath. népiskolákra nézve, a mint ezt Hódmezővásárhely városa éppen e napokban volt kénytelen elhatározni, az ott divó szocializmus ellensúlyozására.

De ha a kormány minden forint segélyért kölcsönben a felekezeti közoktatási szabadságának feláldozását kívánja, úgy csak visszavonást, egyenletlenséget szít és nem az állam tekintélyét és békéjét növeli.

Legyen már egyszer az állam is őszinte és okos, lássa be, hogy nem azok veszélyeztetik létét és erejét, a kik századok óta együtt nevelik és

A csendőrök ismét a szolgabíró parancsára szuronyszegézzve széjjel akarták verni a népet, mely azonban bátran kitartott, míg Knezits káplán ki nem szólt ablakából és kérte a népet, menjen haza.

Erre dühösen odakiáltott neki a szolgabíró:

— *Önt is elfogatom azonnal!* —
— Miért és milyen hatalommal?

A nép azután elszéledt, de szivében a brutális eset örökre emlékezetes lesz, mert újra láthatta és tapasztalhatta, hogy a liberális hatalom engesztelhetetlen gyűlölettel és brutális erőszakkal akarja leverni a katolikusokat.

Cs apó szolgabíró fellépése erősen politikai színezetű és szorosan összefügg Földváry képviselő beszámolójával.

Ugyanis szeptember 1-én már a kora reggeli órákban, mikor még béke és csend uralkodott az egész faluban *néhány csendőr strázsált a plébánia-lak előtt*, hogy megakadályozzák Knezits káplán érintkezését a néppel. A szolgabíró annyira ment, hogy megiltotta a leányoknak, hogy fehérbe öltözködjének, sőt magát a kehely átadását is megiltotta, (podig a nép még előtte való nap, az ünnepély bejelentésekor szavát adta, hogy az ünnepély csendben és rendben fog lefolyni) azért, mert a kerület liberális képviselője ugyanazon órában beszámoló beszédét akarta megtartani.

Földváry képviselőt pedig maga Prunyi Andor esperes-plébános ur karöltve vezette a szónoki emelvényre.

Eddig szól a tudósítás.

Vajon mit szől hozzá Prunyi Andor esperes plébános ur? Nem szégyenli-e magát, hogy ő a kormány mellett tüntetett és némán hallgatta Földváry otromba kifakadásait az egyház és a papság ellen, miközben a szolgabíró csendőrökkel szétverte a katolikusokat, csak azért, mert ezek hi-

szidó hazafiságról stb. Utána nyomban halálos ellensége, Módi ő nagysága emelkedett föl s hogy a babért ellenétől olvitassa, előnyös, hódító állásba helyezkedve beszélt hol tüzesen, hol lágyan, érzélgősen, közben-közben illegetve, billegetve magát s végül a teljes hatás kedvéért elájult, úgy intézve a dolgot, hogy egyenesen Pénz ur karjaiba dőljön. Ez is taktika.

Tovább nem érünk rá velők foglalkozni, mert immár jön a hármás szövetség teljes erejével, mely ép azért erő, mivel látni nem lehet. Sors uramat értem nejjével és gyermekével. Ez a család teljesen vak, azért neki meg fűnk-fának. Most sem vette észre a lejátszóld érzékeny jelenetet, azért csak úgy minden tektória nélkül fölvette a szót és beszélt beszélt retteneteket. Ott volt minden csatában, trónra ültetett, porba sújtott, egyik szemével sirt, a másikkal nevetett

— Jézus Maria! — kiált föl a borzasztó szavak hallatára az időközben felocsudott Módi.

Ki tudja, még miket mondott volna, ha nagy garral föl nem szólal Pálinka. Kiabált, veszekedett, hadonászott rettentő mód. Mutatott temetőt, erkölcsi albumot s ijesztő példaként helyeslőleg sivítottak szerelmes magzati. Dölyf ur kegyesen leereszkedéssel helyeslőleg bölingtatt a Butaság ő excellenciája bölcsen hallgatott. Végre ő is vérszemet kapott egy beszéd elmondá-

tók és egy buzgó katolikus pap mellett tüntettek?

Vajon ezért a szabadságért küzdött 1848-ban Prunyi Andor?

A „Pesti Hírlap” nem okult a Nagy-Váradon kapott leckéből és tegnapi számában oly modorban foglalkozik Knezits káplánal, hogy még sejtetni sem akarjuk a közlemény tartalmát. Knezits káplán, ha elolvassná, bizonyára becsületsértési és rágalmazási pert indítana a „Pesti Hírlap” ellen.

Noblesse Oblige.

(*) A szabadelvű párt sajtója kifoggyván minden komoly érvből, melylyel az egyház-politikai ellenzék akcióját ellensúlyozni képes volna, végső elkeseredésében a legnyomorultabb fegyverhez, az egyéni becsület rágalmazásához fogott, és ezzel eljutott a teljes elesenevészesedés stádiumába. Az új rendszer, melyhez a prostitúció irdalmja szolgáltat nekik bő anyagot, a Pál Mall Gazette iskolája nyomán nem egészen ismeretlen a mi sajtó irdalmunkban sem, azzal a különbséggel, hogy eddig csak a „Magyar Figaró” és még néhány élelap, kalendárium vagy obskurus vidéki laposkák művelték. Ma azonban már a sajtó azon termékei is ennyire súlyedtek, melyek a szabadelvű kormány erkölcsi és anyagi támogatása mellett eddig a liberális reformok mellett küzdöttek jobb ügyhöz méltó bnzgalommal.

Sajátszerű találkozás a véletlennek, hogy épen azon férfiak kerülnek az ilyen *zög* firkászok tollának hegyére, a kik eddig mint erkölcsi és anyagi támogatása mellett eddig a liberális reformok mellett küzdöttek ellen, vagy pedig a küzdelem hevében leginkább exponáltak személyüket az egyház szent ügyének védelmében.

Legutóbb a „Pesti Hírlap” nevű szabadkőműves ujság intézett ily piszkos orvtámadást S e h l a u c h Lőrinc bíbornok és nagyváradi püspök ellen. Nagyvárad értelmes és művelt közönsége párt- és valláskülömbőség nélkül nem késelt a nagynevű főpappnak elégtételt adni és sejt. elsőjén tartott népgyűlésében megbotránkozásal utasította vissza a főpásztor személyét ért rágalmazásokat. A gyűlés határozatát másnap egy száztágu küldöttség hozta a bíbornok tudomására, kinek egyszersmind egy bizalmi feliratban is kifejezték hódolatukat és további ragaszkodásukat.

sára s ha már egyszer rájött a belondórája, rettentő okosokat mondott.

— Uraim és hölgyeim! — kezdé — nem vagyok szónok s nem is csoda, ha butaságot találnék mondani. Mekkora alattvalóm száma, kitűnik a bölcs Salamon szavaiból: „Az ostobák száma végtelen.” Később persze, ő is közéjük került. Hatalmamat illetőleg már a régi pogányok is úgy nyilatkoztak, hogy „a butaság ellen maguk az istenek is hiába küzdenek.” (Zajos tetszés. Úgy van! egyfelől, mozgás másfelől.) Különbben akárki-akármit zúg, én amondó vagyok, hogy ostobaság önk részéről az elsősegről vitatkozni. Ha a fejedelmek azt írják: Isten kegyelméből önöknek kötelességük megvallani: A Butaság kegyelméből! Avagy talán nem? Részletezzem beszédemet? Kitől ered Módi ő nagyságának hatalma, ha . . .

E szavakra Módi Eveline ő nagysága újra elájult, a többiek pedig attól való félelmükben, hogy ez a kiméletlen, durva Butaság még rájuk olvas, „lelkésülten” kiálták: — Eljén Butaság ő excellenciája!

Csak a Harag kockázatott meg néhány szítkot állandó: Azt a . . . praeludiummal s a sárge Irigység dühöngött még, midőn — Csend!

hangzik egyszerre, belép az Erőszak s alázatosan kezét csókol a Butaság ő excellenciájának.

Lovász Ferenc.

A bíbornok a küldöttség szónokának üdvözlő beszédjére válaszulva élesen elítélte a sajtó jellemtelen fegyverét és fájdalmas jelenségnek tartja, hogy épen akkor lett becsületében oly kiméletlenül megtámadva, mikor mindenképpen a békének szükségét érzi, mert közel fekvőnek tartja a gondolatot, hogy kár a mai viszonyok között nemes célért küzdeni, midőn lépten-nyomon a nemtelen szenvedélyvel kell találkozni. Ő sohasem lépte át a határt, melyet a becsület, a műveltség és szeretet szabnak minden jellemes embernek az ellenfél intencióinak nemessége iránt. „A sajtó erkölcsi nívója. — így szólt a bíbornok — a nemzet erkölcsi magaslátának hőmérője. *A hol a sajtó elparlagiasodik, hogy ne mondjam, elaljasodik, az annak a jele, hogy a nemzet életfáján pusztító jéregragódik.* Elismerés azért a budapesti és vidéki sajtó nemesebb részének, mely a heves küzdelmek között is nem szállott alá azon a vonalon, melyen túl megszűnik a becsület.” A küldöttség lelkes éljenzéssel fogadta a bíbornok választát, és egyidejűleg mozzalmat indított, hogy a „Pesti Hírlap” minden tisztességes ember felbontatlanul küldje vissza. A tisztelgők sorában voltak Erdély igazságügyminiszter, Döry főispán, Sal polgármester, Dus főügyész és a város összes előkelőségei.

Mi is örömmel vesszünk tudomást Nagyvárad tisztességű közönségének lelkes tünteséről főpásztoruk mellett, de nem hallgathatjuk el azon kirívó különbséget, mely Nagyvárad és Székesfejérvár liberális intéző körei között létezik. Fájdalommal emlékezzük vissza azon aljas támadásokra, melyekben a mi szeretett főpásztorunk is nemrégiben részesült. A város kath. közönsége sietett is a bizalmát és megbotránkozását több mint 200 aláírással kifejezni a püspök iránt, melyet egy hódoló felirat alakjában át is nyújtottak, de mily távol maradt attól a mi liberális előkelőségeink! Nekik mások tisztességéhez nincs semmi közük, ők szánalmasan esőrgetik a láncokat, melybe a liberális kormány veri a lelkiismeret szabadságát, a becsületet és az egyéni szabadságot. Es vajlon mit szólna a szabadelvű sajtó és annak sugalmazói, ha az ellenzék ország-szerte elkezdene piszkálgatni egyes fő- és alispánok, polgármesterek, miniszterek, vagy más liberális kapacitások viselt dolgait? Hol itt a noblesse oblige, melyet a katolikus sajtó még azon esetben is respektál, midőn ellenfelei a legravaszabb és legalattomosabb módon áskálódnak épen azok ellen, a kiknek legfőbb módjuk lenne lerántani a leplet nekiképp szereplésükről?

Nem, a katolikus sajtó ezen eljárása által akarja bebizonyítani azt, hogy lehet az ellenfélben is tisztelni az embert és becsületét, hogy lehet a sajtó irányát mindenkor, még a legelkeseredettebb politikai harcok közepette is oly nivón megtartani, a hol az egyéni becsület szent és sérthetetlen, a hol a sajtó névre igényt tartó lapok soha sem sülyednek a szennyiratok kategóriájába és a hol az olvasó közönség nincs kitéve azon veszedelemnek, hogy az általa fentartott organum szétdulja a családi szentélyt, meggyalázza az ember becsületét.

Csak a noblesse oblige, az általános műveltség ne hiányozzék azokban, a kik hírlapírással foglalkoznak!

A „sima” életbeléptetés.

(—) Ma a válogatott adatok egész sorozatát közölhetjük annak a kimutatására, hogy az állami anyakönyvekről és a polgári házasságról szóló törvények végrehajtása még sem megy olyan simán, a mint azt a liberális sajtó el akarja hitetni mindenkivel. Együttal vissza kell utasítanunk azt a vádat, mintha mi kárörömmel nézünk az életbeléptetés elé gördülő akadályokat és nem akarnók beismerni azon

elöllyököt, melyek a szabadelvű egyházpolitikával járnak. Nem úgy van. Nem volna kifogásunk sem a polgári házasságkötés ellen, ha az teljes erkölcsi erejében elismerné és fentartaná az egyházi házasságot, sem az állami anyakönyvvezetés ellen, ha az nem járna az addigi anyakönyvvezetők, a lelkészek tekintélyének tervszerű lerombolásával és ha egyszerűbb és olcsóbb volna az egyházi anyakönyvvezetésnél és egyáltalában, ha nem nyerne határozott kifejezést a törvényekben az egyház elleni gyűlölet, ha az egész egyházpolitikát nem a szabadkőművesek csinálnák a katolikusok beleegyezése ellenére, ha nem a katolikusok gyűlölete vezérelné a kormányt és híveit az egyházpolitikai harc kitörésétől kezdve egyre fokozódó mértékben mind mai napig.

Ne bántotta volna a kormány az egyház hitelveit, ne sértette volna meg a katolikusok vallási őrzelmét és lelkiismereti szabadságát, akkor másképpen mohotnánk bele a második évezredbe.

A szabadelvű sajtó annyira megelfogultságában, hogy megtagadja az ellenzéki sajtótól a kritika jogát és hogy következetesen elhallgatja vagy pedig csak néhány eldugott sorban említi az életbeléptetés legkomolyabb akadályait, a kormány közgei pedig annyira eltempultak már a jog és törvény iránt, hogy erőszakot alkalmaznak azok ellen, a kik tiltakoznak az egyházpolitika ellen. De ne rekrimináljunk sokat, hanem lássuk a legújabb akadályokat, a mint itt következnek:

Másfél hónappal azelőtt a bécsi „Pol. Corr.“ melynek budapesti levelezője Hegedűs Sándor országgyűlési képviselő azt írta, hogy az állam az életbeléptetés tekintetével lesz a nem magyar ajkú polgárokra, azaz, hogy a magyarai nem tudó házassalándókat az állam közgei sajtó anyanyelvükön is fogják összeadni. Ezzel a félhivatalos vizsgatálással magyarárnak mondva, becsapták a nem magyar ajkúkat, mert Temesmegye alispánjához már több kérdést intéztek az anyakönyvvezetők az iránt, hogy a nem magyar ajkúkkal szemben alkalmazhatják-e az illetők anyanyelvét? —

Az egyházpolitikai törvények s az azokat áradat módra kiserő rendeletek világosságának, érthetőségének s kodifikatorai bölcsességének díszítésére Ungvármegyének egyik körjegyzője kartársai részére a következő pályadíjat tűzte ki:

„Az a kör- vagy községi jegyző, a ki az anyakönyvvezetésért megállapított évi díjat egy év lefolyása alatt mint büntetésül nem fizeti, vagy le nem vonják neki kisebb nagyobb összegekben: ez a jegyző a pályadíj kitűzőjétől, 1896. október elsején a büntetésükön le nem vont összegnek kétszeresét követelheti, de csak abban az esetben, ha ez az összeg kitelik a pályadíj kitűzője fizetésének büntetésükön le nem vont összegből.“

Ebből kitűnik, hogy maga a pályadíj kitűzője is biztosra veszi, hogy nem fog annyit megmaradni a tiszteletdíjából, a mennyiből pályanyertes kartársa tiszteletdíjának fennmaradó részét megkértszerezhetné. A liberális kormány mindenesetre büszke lehet korszakalkotó nagy művére, melyet ez a tréfának is beillő, de szerfölött tréfanélküli háttérrel bíró pályadíj kitűzése is eléggé jellemez.

Jászberényből jelentik a „Pester Lloyd“-nak: „A belügyminiszter annak idején Konesek István polgármestert kinevezte Jászberény anyakönyvvezetőjévé. A város mai közgyűlésén azonban Konesek

kijelentette, hogy nem vállalhatja el az anyakönyvvezetés teendőit, mert polgármesteri teendői teljesen igyibe veszik. A közgyűlés erre hosszabb vita után elhatározta, hogy feliratot intéz a belügyminiszterhez azon kérelemmel, hogy Jászberényben állami anyakönyvvezetői állást rendszereztesen. Azután felolvasták a belügyminiszter rendeletét, mely szerint az anyakönyvvezetési hivatal költségeit a város viselje. A polgármester jelentette, hogy már 9 frtot előlegezett tábláért, jelvényekért stb. és most még 300—400 frtot kór a berendezés költségeire. Erre nagy zaj keletkezett. Egy városi képviselő felállt és kiáltá: „Nem szavazunk meg a kormányt egy krajcárt, butorozza be a hivatalát magat!“ Pethes ügyvéd és Koller járásbíró hiába hangoztatták, hogy a berendezés megtagadása lehetetlen (??). A kérdés szavazás alá került és a közgyűlés 22 szóval 12 ellenében megtagadta az anyakönyvi hivatal berendezését!“

Csót veszmérmegyei község képviselő testülete, mint nekünk írják, aug. 31-én tartott gyűlésén a községi költségvetést tárgyalván, az anyakönyvvezetéssel járó kiadások tételénél az egyik képviselő a következő indítványt tette: „Mivel meggyőződése szerint a belügyminiszternek nem volt joga az egyházpolitikai törvények életbeléptetése érdekében a községekre rendeletileg anyagi terheket róni; mivel a törvény egyetlen szakasza sem foglal magában oly intézkedést, mely az anyakönyvvezetés költségeit a községekkel megosztani határozná; mivel a belügyminiszter rendeletének ide vonatkozó pontja ellenkezik a minisztereknek a képviselőházban tett korábbi ígéreteivel és nyilatkozataival, mivel végre a vallási sérelmet rejtő törvények életbeléptetésének önkényes segélyzése elvi megalkuvást jelentene, — tehát a költségvetésnek az anyakönyvvezetésre vonatkozó kiadási tétele töröltesse, hanem viselje az anyagi terheket az, ki a sérelmes törvényeket hozta és életbelépteti: az állam. A képviselőtestület egyhangulag elfogadta az indítványt, és megtagadta az anyakönyvvezetéssel járó kiadások viselését. Tiltakozik az ellen, hogy az állam a községek által választott és fizetett jegyzőket, a községek ügyeinek kárára állami mellőkhivatalokkal bizza meg.“

Hasonlóképpen eszelekedett a B. H. közlése szerint a nógrádmezei Borsos-Berinke község is. Ott a napokban jegyző választás volt. Mikor az elnökölő Hanrély Márton rétsági főszolgabíró az egyetlen jelöltet, Bonecz Gyulát kijelentette jegyzőnek, előállt az egyik előjáró és a nép nevében kijelentette, hogy a falu csak abban az esetben ismeri el jegyzőjének, ha Bonecz kötelező ígéretet tesz arra nézve, hogy nem lesz egyuttal állami anyakönyvvezető, mert az államnak nincs joga, hogy az ő céljaira a község által fizetett tisztviselőt használja fel s ez a község ügyeit ezért elhanyagolja. A főbíró rendre utasította az előjárót és meghagyta a községi bírónak, hogy vezesse ki az illetőt a tanácssteremből, de a bíró nemcsak hogy nem teljesítette a főszolgabíró kívánságát, hanem ő is az előjáró pártjára állott. A jelenlévők mind lármázni keztek és kikélték a kormányt, hogy a népet nemesak jogaitól, hanem még a vallásából is ki akarja forogni. Ha az államnak anyakönyvvezető kell, mondották, végeztesse el, a kivel akarja, de nem azal, a kivel adozó polgárok fizetnek. Ők ugyan nem kérték sem anyakönyvvezetést, sem polgári házasságot. A zugolódás áttragadt az utcára s a nép

mint fenyegetőbben kezdett viselkedni, úgy, hogy Hanrély szükségesnek látta a csendőrség berendelését. Megparancsolta a bírónak, hogy nyomban küldjön kocsiat a csendőrökért; de sem a bíró, sem más ember nem akart befogatni és csendőrökért menni végre a bíró kénytelen volt a saját fogutát elküldeni. Mikor ennek híre ment, a nép a község háza folyujtsával fenyegetőzött. „Hadd éjjen benn a főszolgabíró!“ mondták dühösen. Szerencsére megérkezett Mocsáry odaváló földbírtokos és kamarás és igyekezett lecsöndesíteni a lázongókat. Eleinte Mocsáryra sem hallgattak, de később mégis engedtek és különösen a csendőrök érkezésétől tartva, szótsozlottak. Hanrély, hogy a népet ne ingerelje, senkit sem fogatott el, de Srenker András plébános ellen megindította a bűnvádi eljárás kezdeményezését. Ehhez mi csak annyit jegyzünk meg, hogy a plébános nem kizitott föl senkit, csak felvilágosította a népet jogai iránt. Srenker András plébános úgy látszik első áldozata lesz a kulturharenak.

Bajnádn (Esztergom). Mezei Rudolf esperes-plébános ismét szép jelét adta annak, mennyire szíven hordja nemesak híveinek lelkiüdvét, de egyházának szent ügyét is. Augusztus 30-án volt a községi képviselőtestület közgyűlése, melyen az 1896. évi költségvetés természetesen az új törvények keresztülviteléhez, megkívánt költség is fel volt véve; de hála Mezey esperes erélyes és meggyőző beszédének, a közgyűlés a költségeket megtagadta így érvelvén: „Az állam azt mondja, hogy az új törvények életbeléptetése nem fog kerülni a községeknek egy krajcárjukba sem, tehát magától értetődik, hogy a szükséges kiadásokat az állam fogja fedezni; a mit ígért, most tartsa meg.“ Sőt olyan hangok is hallatszóttak a gyűlésen, hogy a jegyző ne fogadja el a reá erőszakolt hivatal. köszönjön le.

A miniszterium megfeleledkezett a nyugdíjasokról. A „Budapester Tagblatt“-nak írják: A belügyminiszter az életbeléptetés előkészületei közben elfelejtette, hogy nyugdíjasok is vannak a világon, a kiknek havonként meg kellett jelenniük illetékes lelkészeiknél, hogy nyugtáikat láttamoztassák. Már most a papság már is kijelentette, hogy október elsején már nem szabad láttamozni a nyugtákat. Eddig közel 40 különféle vallású lelkész végezte minden hónap elsején a láttamozásokat, okt. 1-étől kezdve pedig Budapestnek körülbelül 10.000 nyugdíjas lakosa 3, azaz három állami anyakönyvvezetőhez lesz kénytelen elmenni láttamozás végett. A lelkészek mind jól ismerték a nyugdíjasokat, de az anyakönyvelők nem és mert csak hárman vannak, képtelenek lesznek egy nap alatt annyi ezer nyugtát aláírni még akkor is, ha a hónapok első napjain születéseket, házasságokat vagy halálozásokat nem kell elanyakönyvelni.

BELFÖLD.

— **A nunciusról.** A fehértemplomi (Csanádegyházm.) esperesi kerület papsága aug. 29-én Glogonon tartott rendes évi gyűlésen az igazság és a vendégjog nevében tiltakozott azon inzultusk ellen, melyekkel Bánffy báró miniszterelnök Agliardi nunciust illette. — Csik megye nyári közgyűlése egyszerűen napirendre tért a famózus trencsénmegyei átirat felett. — Olvasóink mulattatására ideiglatjuk a bécsi „Neue Freie Presse“ keddi számának egy közleményét, a mely önkéntelen naivitás és komikum dolgában nem hagy hátra semmi kívánni valót. A közlemény így szól:

A tegnapi befejezett páspöki konferenciáról beérkezett összes hírek megegyeznek abban, hogy az általa megállapított és egy a hívőkhoz, mint a papsághoz intézendő pástorlevelek meglehetősen (!) békés hangon vannak szerkesztve, semmi esetre sem buz-

* **Hermann Ede** zeneiskolájában, Szent-István-utca 2. szám alatt a beírások az 1895/96-ik tanévre **szeptember** hó 1., 2., 3., 4., 5., és 6-ik napjain délután 1—3 óráig eszközöltetnek.

Irodalom és Művészet.

— **Az „Uj Idők.”** Herceg Ferenc lapjának 37. száma a következő tartalommal jelent meg: Szabolcs házassága. Elbeszélés. Irta: Herceg Ferenc. — Mindennapra. Költemény. Móra Istvántól. — A napszám. Rajz. Békefi Antaltól. — Szent Péter esernyője. Mikszáth Kálmántól. — Magyar népviseletek. (6 képpel). — A trónörökös üdülőhelye (két képpel) és a „Mindenféle” rovatban Dóczy Lajos arcképe érdekes apróságok kíséretében. A nagyszabású illusztrációk közül kiemelendő Halmy Artur „A fegyveres szobában” című festményének kiválóan sikerült reprodukciója. A kiadóhivatal (Singer és Wolfner könyvkereskedése) bárkinek kívánatra ingyen küld mutatványsszámot.

— **A Szalay-Baróti „Magyar Nemzet Története”** c. műből most jelent meg a 21. füzet, mely az Anjouk korát tárgyalja. E füzetben folytatódik Nagy Lajos királyunk dicső uralkodásának története leírása. A füzet képei a következők: Nagy Lajos legyőzi a törököket, s felajánlja a máriacelli képet, Relief-kép máriacelli templom portáléja fölött, Endre sirtáblája, Johanna királyné ezüst pénze, Nagy Lajos király tornaöltözete, István herceg pecsétje, Zará ostroma, Nagy Lajos arany pénze, Nagy Lajos király első nagy pecsétjének előlapja, Nagy Lajos király második pecsétjének hátlapja, Nagy Lajos bevonul Zarába, Olasz gálya a XIV. századból, Szt. Simon ezüst koporsója.

Közgazdaság.

— **A költségvetési előirányzat.** A kormány, mint azt már jelentettük, már elkészült a jövő évi állami költségvetés előirányzatával s azt előzetes jóváhagyás (és nem szentesítés, mint liberális lapársaink törvénykiforgató módon írják) végett legközelebb terjeszti a király elé. Az előirányzat csekély felesleggel zárul, de megjegyzendő, hogy csakis előirányzattal lévén dolgozunk, ez a felesleg csak papíron van meg és port hint az ország szemébe, de nem bir semmi realis értékkel. Azonnal tisztában lehetünk azzal, ha konstatáljuk, hogy az idei költségvetés kiadásait a jövő évre előirányzott összeg kerek tíz millióval mulja felül. A pénzügyminiszter tehát nem számolt azzal, hogy az állam folyó évi bevételei a múlt éviékhöz képest vagy 8 millióval csökkentek és hogy a bevételek emelkedése nem várható. A tíz milliónyi kiadás többletből esik: 1,500.000 frt az állami anyakönyvvezetésre, 1,500.000 forint az állam vasutak új beruházására, 500.000 frt az ezredéves kiállítás költségeire, 500.000 frt a bírói létszám és új bírósági hivatalok felállítására (házassági bírások), 500.000 frt katonai, 400.000 frt közoktatási és 600.000 frt pénzügyi célokra. A bevételeknek (papíron létező) emelkedései közül megemlítjük, hogy a fogyasztási adóknál kerek 2 millióval kevesebb van felvéve az előirányzatba. Emelkedtek ellenben a dohányjüvedékek, a pénzverde, a vám, a vasutak, a posta- és távirád, az államvasutak műhelyei, az állami mén-telepek bevételei, a belügyminiszter pedig annyira optimista, hogy az állami anyakönyvvezetésből vagy 200.000 forint bevételt remél.

— **A romániai gabona.** Bukarestből írják, hogy a romániai kormány teljes mértékben ki akarja használni azt a körülményt, hogy a buza és rozstermés Oláhországban oly kitűnően sikerült s minden képzelhető eszközökkel forszírozza a kivittelt, még pedig úgy a Fekete tenger felé, mint kiváltképpen Magyarország irányában. Ezért a romániai vasutak egyezményre léptek a romániai állami gőzhajózással oly módon, hogy egymásnak átrakodó szolgálatot teljesítenek és a tarifákat kölcsönösen leszállítják. Ennek következtében a Magyarország felé irányuló összes vasutvonalak és a dunai hajóállomások utasítást kaptak, hogy igen nagymérvű gabonakivitelre tegyenek előkészületeket. A magyar gazdák pedig el lehetnek készülve arra, hogy az az import még inkább lenyomja az árakat. Ugye nagyszerűen óvja meg a kormány a magyar gazdák érdekeit?

— **A szőlő ellenségei.** A filloxera, a peronospora, az aszály azt hittük, már elég ellenségei a szőlőknek és miután mindezek dacára még mindig mutatkozik egy kis termés, már reméltük — írja szegszárdi tudósítónk — hogy ami van, az meg is marad egy kis gyenge szüretre. Pedig megint csalódtunk. Mert az utóbbi időben Szegszárdon és vidékén a seregélyek oly nagy mennyiségben jelentek meg, hogy minden kerplő, madárjészto és lövöldözés dacára számuk napról-napra szaporodik.

— **Sertés-háboru.** Több mint valószínű, hogy a magyar-szerb vámkonfliktus békés megoldása még elhúzódik jó ideig. Szerbiának aligha marad más útja, mint bevárni a magyar állategészségügyi közegzek elmentését a szerb sertésvesz tárgyában. Mert

a magyar kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a sertésveszt Szerbiából hurcolták Kőbányára. Egy ízben már így történt. A magyar orvosok jelentésére a zárlatot felfüggesztették és ha most is azt konstatálják, hogy Szerbiában nincs sertésvesz, a zárlat felfüggesztésének mi sem fog utjában állni.

— **A sertésvesz terjedéséről** napról-napra szomorubb hírek érkeznek. Naponkint 4—5 községből is jelentik, hogy a sertésvesz fellépett. Ugy látszik, a jelenlegi meleg időjárás okozza, hogy a legszigorubb óvintézkedések sem képesek a pusztító betegség tovaterjedését megakadályozni. A legutóbbi napokban az Etyeki községhez tartozó Gyula majorban, Sárkeresztúron, Kis-Perkátán lépett fel a sertésvesz.

— **Nyitrai árpavásár.** Nyitráról sürgönyzi tudósítónk, hogy szept. 2-án megnyitott nyitrai árpavásáron 190 termelő 300 arpanintát állított ki, a mely százezer métermázsra arpat képviselt. A vásár első napján, a melyen nagyszámú közönség volt jelen, 500 waggon árpa kelt el.

— **A száj- és körömfájás a megye egyes helyein szünetfölből van.** Igy — mint nekünk jelentik — a Csurgó községhez tartozó Igar pusztán, továbbá Vajtán a száj és körömfájás már teljesen megszűnt.

— **Székesfejérvári piaci árak.** 1895. szeptember 4-én:

Gabona: buza 6.10—6.20, rozs 5.10—5.20, árpa 6.60—6.90, zab 6.20—6.20, kukorica 7.—7.—, bab 7.80—7.90 frt métermázsanként.

Hízott sertés: könnyű 34—36, nehéz 42—44 kr. klg. eleven súly szerint.

Kitüntetve
orsz. kiállításon
1885.
Budapest.

Rétay és Benedek

előbb
KRISZTA és Társa
Egyházi felszerelések, mise-ruhák és zászlók gyára,
Budapest, IV., Lipót-utca 21. szám.

Kitüntetve
orsz. Nőpar-kiállításon 1881.
Budapest.

Ajánlja a t. c. társulatok, testületek, egyletek s köröknek külön zászlókészítési osztályokat, mely saját műhimző intézettel és műhelyekkel van egybekapcsolva, melyekben arany vagy ezüsttel művésziiesen himzett vagy festett: egyházi, iskolai, kath. legényegyleti, ifjúsági, ipartestületi, dalegyleti, tüzoltó, bányász, hadastyán, lüvész, temetkezési stb. zászlók és lobogók az egyszerűtől kezdve a legdiszesobb kivitelben készülnek.

Rajzokat, mintákat és részletes költségelirányzatokat készséggel küldünk.

Egyházi ruhák és felszerelvényekről külön árjegyzékkel szolgálunk.

Hirdetések

a „FEJÉRMEGYEI NAPLO” részére
felvételnek
Márián György könyvnyomdájában,
Székesfehérvár, Szt-István-tér 1.

hol is mindennemű nyomdai munkák a legzölésesebb kiállításban és legutányosabb árak mellett készíttetnek.

Vasuti nyári menetrend.

Székesfehérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 6 ó. 29 p.
Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 16 p.
Délelőtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 9 p.
Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 4 ó. 31 p.
Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 12 p. este.
Este 9 ó. 21 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 55 p. este.

Budapestről Székesfehérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 9 ó. 16 p.
Déllelőtt 11 ó. 50 p. vegyesvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 3 ó. 16 p. d. u.
Délbe 2 ó. 25 p. vegyesvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 4 ó. 27 p.
Délután 4 ó. 50 p. személyvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 6 ó. 36 p.
Este 7 ó. 45 p. gyorsvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 9 ó. 10 p.
Este 9 ó. 25 p. indul
Székesfehérvárra érkezik 11 ó. 33 p. éjjel.
Kelenföldről Győr felé reggel 8 ó. 40 p.
Kelenföldről Pécs felé reggel 8 ó. 30 p.

Székesfehérvárról Uj-Szöny felé:

Déllelőtt 10 ó. teherv. szem. száll. indul
Uj-Szönyre érkezik 2 ó. 46 p.
Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul
Uj-Szönybe érkezik 12 ó. 41 p. éjjel.

Uj-Szönyből Székesfehérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. száll. indul
Székesfehérvárra érkezik 8 ó. 22 p.
Déllelőtt 11 ó. 27 p. személyvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u.

Székesfehérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Déllelőtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 1 ó. 39 p. d. u.
Délután 4 ó. 33 p. vegyesvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 8 ó. 44 p.
Délután 6 ó. 42 p. személyvonat indul
Siófokra érkezik 7 ó. 42 p. este.
Este 9 ó. 17 p. gyorsvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 12 ó. 10 p.
Éjjel 11 ó. 43 p. indul
Nagy-Kanizsára érkezik 3 ó. 52 p. reggel.

Nagy-Kanizsáról Székesfehérvár felé:

Reggel 5 ó. 47 p. gyorsvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 8 ó. 39 p.
Reggel 10 ó. 0 p. vegyesvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 2 ó. 10 p.
Délután 2 ó. 0 p. indul
Székesfehérvárra érkezik 6 ó. este.
Siófokról indul személyvonat 8 ó. 15 p.
Székesfehérvárra érkezik 9 ó. 16 p. este.
Éjjel 12 ó. 15 p. indul
Székesfehérvárra érkezik 4 ó. 16 p. reggel.

Székesfehérvárról Veszprém felé:

Déllelőtt 9 ó. 34 p. személyvonat indul
Veszprémbe érkezik 10 ó. 59 p.
Kis-Czellbe érkezik 1 ó. 17 p.
Délután 1 ó. 35 p. indul
Veszprémbe érkezik 3 ó. 40 p.
Kis-Czellbe érkezik 6 ó. 36 p. este.
Este 9 ó. 27 p. vegyesvonat indul
Veszprémbe érkezik 11 ó. éjjel.

Veszprémből Székesfehérvár felé:

Reggel 4 ó. 19 p. vegyesvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 6 ó. 0 p.
Déllelőtt 7 ó. 3 p. indul
Székesfehérvárra érkezik 8 ó. 30 p.
Délután 4 ó. 43 p. személyvonat indul
Székesfehérvárra érkezik 5 ó. 35 p.

Minden Unnep és vasárnap

a 3165-ik számú tehervonat:

Veszprémből indul 7 ó. 45 p. este.
Pécsről indul 8 ó. 40 p. este.
Székesfehérvárra érkezik 10 ó. 9 p. este.

Minden fegyvernembeli
egy éves önkéntesek teljes felszerelése

a legegységusabban, legizlésesebben és legolcsóbban készítettnek

ROSENTHAL M.

cs. és kir. udv. szállító

a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a m. kir. IV. és V-ik honvéd-kerületek, valamint több cs. és kir. ozredék stb. szerződött szállítója.

FŐ-ÜZLET:

BUDAPEST, Gizella-tér 1. sz., Haas-palota.

FIÓK-ÜZLETEK:

SZÉKESFEHÉRVÁR, Kossuth-utca 18. * POZSONY, Hid-utca 4.

LEMBERG, Kopernikus-utca 9.

■ Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. ■

Kan

utánzott »TOKAJI COGNAC«. Ezek ugyan nagyon olcsók, de ép oly rosszak és így még a legkisebb összeget sem érik meg. — Ezen értéktelen utánzatok könnyen felismerhetők, mert

1) nem az egyedüli és csakis Tokajban létező

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL származnak,

2) ezen **TOKAJ VÁROS CZIMEREVEL** nincsenek

ellátva:

BEJEGYZETT
AZ ELSŐ TOKAJI

VÉDJEGYE
COGNAC GYÁRNAK

TOKAJBAN.

Valódi csakis

TOKAJI COGNAC

TOKAJ VÁROS CZIMERÉVEL

az

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL, TOKAJBAN

a mely 1893/94. évben, mint hiteles közjegyzői okirat bizonyítja

■ 725130 liter bort használt fel. ■

A fenti eredeti Tokaji Cognac kapható:

Ács Albert ur gyógyszerárában,	Kovács Pál	urnál,
Berényi Mór urnál,	Molnár Adolf	"
Deutsch A. F. "	Piský László	"
Desték Adolf "	Róth Bertalan	"
Hoffmann Lajos "	Reitmann Ignác	"
Imrich Viktor ur gyógyszerárában,	Schwarcs S.	"
Karl József és Fia uraknál,	Reinisz Lipót	"

Ifj. Tógl Gyula urnál.

Helyi ügynök: BERGMANN és FIA cég.